

"גם הצלחות, גם כישלונות"

מעמד הצגת דו"ח השנה הראשונה לממשלה, ירושלים, 27 ביוני 1993

שרי הממשלה, סגני השרים, המנהלים הכלליים של משרדי הממשלה, חברי ועדת העורכים, אורחים נכבדים,

לא באנו להלל ולשבח. אין זה מעמד של טפיחה על שכמ עצמנו. זוהי התכנסות של חלק מהעושים במלאכה כדי לציין מלאות שנה לכינונה של הממשלה, זו המביטה אחורה בסיפוק, וקדימה - בתקווה גדולה. פגישתנו כאן היא אחד מאמצעי הקשר שלנו אל הציבור, זה שבחר בנו, גם זה שבחר במפלגות אחרות. בסופו של דבר כולנו ישראל. אנו חשים צורך וחובה לדווח לציבור על מה שעשינו, ומה עוד לא. אנו רואים את הדו"ח הזה כצורך טבעי ומנהג שצריך להיות בכל ממשלה, בכל שנה. אין זה דו"ח של התרסה או הפגנה. זה דו"ח שבא לפרט מעשים אפורים ויומיומיים שנבלעים בשגרת חיינו.

זו פעם ראשונה שממשלה ניצבת בפני הציבור הרחב, הרבה לפני בחירות, הרבה לפני שאומרים לנו: איפה הייתם עד עכשיו? למה אתם נזכרים בנו רק בימי בחירות? אבל, בראש ובראשונה, זהו מעמד של תודה. תוך כדי עשייה, בעבודה הקשה, שאין בה יום ואין בה לילה, במאמץ להזדרז ולהספיק, ברצון לבנות ולעשות, אנו מקפחים רבים כאשר אין אנו מרימים ראש, עוצרים לרגע, מסתכלים סביב ואומרים: תודה. תודתי שלי לשרים, תודת השרים לסגנים, למנכ"לים, לכל אלה שבלעדיהם אי-אפשר. תודה גם לבני המשפחות, לרעיות, לבעלים, לבנים ולבנות, אשר היד המושטת שלהם והכתף התומכת מאפשרות לנו להתמסר לעבודה.

גבירותי ורבותי, לפני שנה בחרה מדינת ישראל בתקווה חדשה, באמונה בצדקתה של דרך אחרת, בביטחון ובשלום. ביקשנו וקיבלנו את אמון העם לדרך חדשה ושונה מזו שהייתה נהוגה בחמש-עשרה השנים האחרונות. הצגנו שטר בפני מאות-אלפי הבוחרים - וכבר שנה שאנו עוסקים בפירעונו. זוהי רק ההתחלה. הדרך לפנינו עוד רב. יהיו בה הצלחות, גם

כישלונות וקשיים. אך המטרה שלנו הוגדרה והיא ברורה לנו: סדר עדיפויות לאומי שונה מכפי שהיה עד כה, ביטחון ושלום.

גבירותי ורבותי, חברי השרים, כבר ארבעים וחמש שנים שאנו חולמים שלום. אנו רוצים בו, מוכנים לשלם מחיר - אך לא כל מחיר. בשנה האחרונה הוכחנו לעצמנו, לאומות העולם ולארצות-ערב שאנו כנים ורציניים בשאיפתנו לשלום, שאין פנינו לדיוני-סרק, "לסחבת", שאין ממנה מוצא ובוודאי שלא שלום. עשינו צעדים חשובים להפגת מתיחות, לבניית אמון. התפשרנו. אפשר שטעיתי כאשר קצבתי זמן קצר מדי לדיונים ועוררתי ציפיות מוגזמות, אך אם יתפרשו הדברים בדמשק ובעמאן, בבירות ובמחנה הפלסטיני, כמירוץ שלנו נגד מחוגי השעון, כמי שנדחקים לכל פיתרון כדי להגיע להישג, לא תהיה טעות גדולה מזו. כדי לחסוך סכנה מילדינו, כדי להקנות ביטחון לעם ישראל, יש ויהיה לנו כל הזמן שבעולם. אנו מאמינים שהפחנו תקווה חדשה, רוח חדשה, במפרשי השלום, יצקנו תוכן בתהליך על-ידי הכללת נושאים מהותיים. כל היוזמות במשא-ומתן, בכל המסלולים, היו שלנו. לפלסטינים הצענו אפשרויות לממשל עצמי, כולל העברת תחומי פעולה רבים לידיהם. לסורים אמרנו שאנו נכונים להחיל את עקרון הנסיגה ברמת-הגולן. הצענו מה שהצענו תוך שיקול דעת, בדיקה ובחינה. חשבנו על כל האפשרויות - ובראש ובראשונה על הביטחון. אמרנו, וחזרנו ואמרנו, שנוותר למען השלום, לא נוותר על הביטחון. לצערנו, וזו האמת גם אם היא לא נוחה, טרם נענינו על-ידי הצדדים הערבים למשא-ומתן. הערבים עדיין שבויים בסיסמאותיהם, עדיין אצלם יד איש באחיו, אין הסכמה ביניהם - ואין פריצת דרך ביניהם לבינינו.

אומרים: "אין מצבים נואשים. יש רק אנשים שנואשו מן המצב". אנחנו לא נואשנו ונמשיך בדרך הזו. אין אחרת. הרכבת הנוסעת אל השלום עצרה השנה בתחנות רבות שמפריכות יום-יום את הממרה הנדושה: "העולם כולו נגדנו": ארצות-הברית שיפרה יחסה עמנו, חזרה למסלול תקין של קרבה ודיאלוג כן ופתוח. ממשל הנשיא בוש אישר ערבויות בסך עשרה מיליארד דולר. ממשל הנשיא קלינטון פתח לפנינו לבו וזרועותיו, והוא ממשיך מסורת אמריקנית של תמיכה במדינת ישראל. באירופה, הועמק ושופר הדיאלוג עם הקהילייה. הוצפנו בביקורים של ראשי מדינות - והחזרנו להם ידידות וקשרים כלכליים ואחרים. שוב אין

אנו "עם לבדד ישכון". ידענו היטב, ואנו יודעים היום טוב יותר, כי מבחן חשוב יהיה לממשלה, בתחומי הכלכלה והחברה. הפכנו סדרים וקבענו סדר עדיפויות לאומי חדש. עשינו צעדי התחלה: לראשונה זה שנים שמה ממשלה בישראל דגש מיוחד על התשתית הפיסית. הכפלנו התקציב לתשתיות תחבורתיות. החלטנו על מהפכה רבתי בחינוך. יצאנו למלחמה באבטלה, הוספנו עשרות אלפי מקומות עבודה. הקדשנו תשומת-לב לרווחה: במסגרת זו החזרנו קצבאות ילד ראשון ושני ל - 600 אלף ילדים. קבענו אזורי עדיפות לאומית חדשים. צמצמנו מעורבות הממשלה במשק. הגדלנו במידה ניכרת את התקציבים למגזר הערבי. עמיתי השרים, ידידים, זוהי ההתחלה. לפנינו עוד שלוש שנים - ועוד שלושה דו"חות כאלה לפחות. אנו מודעים לגודל המשימות שלקחנו על עצמנו, לגורלו של עם, לאפשרויות הגלומות בשלום - ולסכנות הרובצות לפתחנו. אנו מודעים לאחריות הגדולה - וממשיכים לעשות המלאכה בנפש חפצה.

אסיים בקטע מתוך שירו של נתן אלתרמן: "מעלינו ינועו עצים, שייעורו באור בין ערביים, היכרנום בעודם עציצים, והנה - ראשיהם בשמים".